

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jany Vyletové a soudců JUDr. Anny Grimové a Mgr. Timma Šmehlíka ve věci

žalobkyně: **PROFI CREDIT Czech, a.s.**, IČO 61860069
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1
zastoupená advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou
sídlem Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti
žalovanému: M █████ C █████, narozený dne █████
bytem █████

o zaplacení 51 375,01 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Chebu ze dne 25. 8. 2020, č. j. 11 C 205/2020-36

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se v části odvoláním dotčené ve výroku II, v jaké byla zamítnuta žaloba o zaplacení úroku z prodlení ve výši 10 % ročně z 36 000 Kč od 28. 1. 2020 do zaplacení, mění tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni úrok z prodlení ve výši 10 % ročně z 36 000 Kč od 28. 1. 2020 do zaplacení do tří dnů od právní moci rozsudku.
- II. Ve výroku II se rozsudek soudu prvního stupně dále v odvoláním dotčené v části, v jaké byla zamítnuta žaloba o zaplacení 1 749,79 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 28. 1. 2020 do zaplacení, o zaplacení úroku ve výši 20 % ročně z 36 000 Kč od 20. 9. 2019 do zaplacení, a ve výroku III, potvrzuje.

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Lamková.

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Označeným rozsudkem soud prvního stupně částečně vyhověl žalobě a žalovanému uložil zaplatit žalobkyni 36 000 Kč (výrok I), zamítl žalobu o zaplacení 15 375,01 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně ze 45 586,12 Kč jdoucím od 28. 1. 2020 do zaplacení a o zaplacení úroku ve výši 93,59 % ročně z 36 000 Kč od 20. 9. 2019 do zaplacení (výrok II) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III). Podle odůvodnění rozhodnutí dospěl k závěru, že účastníci uzavřeli smlouvu o úvěru, na jejímž základě žalobkyně žalovanému poskytla úvěr ve výši 36 000 Kč a žalovaný se jí zavázal uhradit spolu s úrokem ve výši 146,26 % ročně v 18 měsíčních splátkách po 3 788 Kč. Žalobkyně prokázala poskytnutí úvěru, jakož i to, že žalovanému zaslala opakované výzvy ke splnění jeho závazku, včetně oznámení o zesplatnění úvěru ze dne 18. 9. 2019. Nevzal za prokázané tvrzení žalobkyně, že došlo k řádnému posouzení úvěruschopnosti žalovaného. Z důkazů jí předložených se podává poměrně bezpečný závěr, že k žádnému takovému posouzení nedošlo, a že žalobkyně poskytla vědomě úvěr klientovi, o jehož schopnosti úvěr splácet musela mít důvodné pochybnosti, resp. by je měl každý rozumně uvažující člověk, který řádným způsobem hospodaří se svým majetkem. Žalovaný dosahoval v době poskytnutí úvěru relativně slušného příjmu, cca 35 000 Kč měsíčně. Samotné posouzení příjmů jako údaj vytržený z celkového kontextu majetkové a sociální situace k posouzení úvěruschopnosti klienta ovšem nepostačuje. Prvním signálem k nutnosti podrobného zkoumání poměru žalovaného a k maximální obezřetnosti při poskytování úvěru musela být nutně samotná skutečnost, že místo trvalého pobytu žalovaného je evidováno na ohlašovně pobytu. Z praxe plyne jednoznačný poznatek, že v devíti případech z deseti se tato skutečnost odvíjí od specifických majetkových poměrů (rozuměj nepříznivých) dané osoby. Evidence trvalého pobytu potenciálního klienta v sídle ohlašovny pobytu jednoznačně indikuje nutnost zvýšené pozornosti a opatrnosti při posuzování úvěruschopnosti. Vyžádání výpisu z Centrální evidence exekucí žalobkyně měla možnost zjistit, že žalovaný notoricky neplní své závazky vůči věřitelům a že v minulosti proti němu byla vedena celá řada exekucí. Žalobkyně měla navíc výhodu v podobě známé úvěrové historie žalovaného, neboť již v prosinci 2018 uzavřela s žalovaným jinou úvěrovou smlouvu, na základě které mu poskytla úvěr ve výši 80 000 Kč a žalovaný závazky z této smlouvy řádně neplnil. Z toho muselo být žalobkyni na jaře 2019 známo, že žalovaný své závazky buď není schopen řádně plnit, i při zdánlivě dostatečném příjmu, anebo k tomu prostě není ochoten a upřednostňuje jiné výdaje. Soud zpochybňuje i pravdivost informace uvedené žalovaným ve formuláři hodnocení klienta, dle které náklady na jeho bydlení činí pouhých 1 000 Kč. Uvedl je ve stejném formuláři jako formu bydlení „státní/obecní“, je zřejmé, že stát i obec nemohou nemovitosti ve svém vlastnictví přenechávat k užívání za nižší nájemné než je nájemné v daném místě a čase obvyklé. Údaje o uspokojování bytové potřeby za 1 000 Kč měsíčně neodpovídá běžné ekonomické realitě v ČR a sám o sobě tak nedává upotřebitelný smysl. Z doloženého výpisu NRKI plyne, že bezprostředně před poskytnutím úvěru byl žalovaný hodnocen v rámci této databáze se skórem 308, tj. v kategorii vyšší rizikovosti klientů, u nichž je úvěr výrazně limitován výší nebo přímo zamítán. Pokud za popsané situace žalobkyně žalovanému úvěr poskytla, činila tak zjevně s vědomím velmi reálné možnosti jeho nesplacení, přičemž žádný rozumně uvažující člověk by takovému úvěrovanému úvěr neposkytl. Žalobkyně sice provedla relativně podrobné posouzení úvěruschopnosti žalovaného, ovšem naprosto zbytečné, neboť z něho učinila očividně nesprávný závěr, že žalovaný je schopen úvěr splácet. Z tohoto důvodu je smlouva podle ustanovení § 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná z důvodu porušení ustanovení § 86 odst. 1 téhož zákona. Přezkum řádného posouzení úvěruschopnosti žalovaného v řízení soud provádí, a důsledky jeho absence vyvozuje z úřední povinnosti (rozhodnutí Soudního dvora EU z 5. 3. 2020 ve věci OPR-Finance s. r. o. versus GK, C 679/18. Soud žalovanému uložil povinnost vrácení jistiny úvěru ve výši 36 000 Kč, ve zbytku

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Lamková.

žalobu zamítl a o nákladech řízení rozhodl s odkazem na ustanovení § 142 odst. 2 o. s. ř.

2. Rozsudek napadla včasným odvoláním žalobkyně, které směřovala proti části zamítavého výroku II a proti závislému výroku III o nákladech řízení. Výrok ve věci samé napadla toliko v rozsahu, v jakém byla zamítnuta žaloba o zaplacení úroku ve výši 20 %, vyčísleného do dne zesplatnění částkou 1 749,79 Kč (s úrokem z prodlení 10 % ročně od 28. 1. 2020 do zaplacení), úroku ve výši 20 % ze základu 36 000 Kč za dobu od 20. 9. 2019 do zaplacení a proti zamítnutí žaloby o zaplacení úroku z prodlení ve výši 10 % ročně z 36 000 Kč od 28. 1. 2020 do zaplacení. Nesouhlasí s názorem soudu, dle kterého nebyla řádně prověřována úvěruschopnost žalovaného, neboť tuto řádně posoudila. Prověřila, a její zjištění je podloženo, že měsíční příjem žalovaného činil v době uzavření smlouvy 34 000 Kč. Po zohlednění rezervy ve výši 1 000 Kč a výdajích žalovaného dospěla žalobkyně k závěru o volných zdrojích ke splácení ve výši 23 989 Kč měsíčně. Sjednaná výše měsíční splátky dle uzavřené smlouvy činila 3 788 Kč. I přes hypotetické výkyvy mezi příjmy a výdaji žalovaného nemohlo být pochyb o tom, že žalovaný bude schopen úvěr splácet. Pečlivě zkoumala i výdaje žalovaného, který uvedl výdaje na bydlení ve výši 1 000 Kč. K nim připočetla životní minimum ve výši 3 410 Kč podle zákona č. 110/2006 Sb., neboť žalovaný neuvedl vyšší částku, navýšila tento výdaj o rezervu 1 000 Kč a zohlednila další splátky (zjevně jiných dluhů žalovaného) ve výši 4 601 Kč. Zdůraznila, že ani z požadavku obsaženého v nálezů Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 4129/18 neplyne povinnost stoprocentně posoudit možnost reálného splacení úvěru. Ustanovení § 87 zákona č. 257/2016 Sb. neumožňuje soudu ani v případě, kdy by úvěruschopnost spotřebitele nebyla řádně posouzena, výslovně zákonem stanovenou relativní neplatnost měnit na neplatnost absolutní. Žalovaný žádnou námitku (vůči posouzení jeho úvěruschopnosti) neuplatnil. I rozsudek Soudního dvora Evropské unie sp. zn. C 679/18 v odstavci 45 rozhodnutí uvádí, že „povinnost (euro-)konformního výkladu má své meze, které jsou dány obecnými právními zásadami, zejména zásadou právní jistoty, a to v tom směru, že nemůže být základem pro výklad vnitrostátního práva *contra legem*“. Uzavřená smlouva je platná a žalobkyní v odvolání požadovaný úrok by pro svou nízkou výši měl být přiznán. Žalobkyně dále nesouhlasí s tím, že žalovanému nebyla uložena povinnost zaplatit úrok z prodlení z částky 36 000 Kč, kterou soud uložil žalovanému zaplatit. Žalovaný se s její úhradou dostal do prodlení již k okamžiku zesplatnění úvěru, i když žalobkyně požaduje úrok z prodlení až od vyhotovení žaloby, tj. od 28. 1. 2020 do zaplacení. Navrhla změnu odvoláním napadené části rozsudku prvního stupně tak, aby žalobě bylo v rozsahu podaného odvolání vyhověno.
3. Žalovaný se k odvolání nevyjádřil.
4. Odvolací soud poté přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně v části odvoláním dotčené podle ustanovení § 212, § 212a o. s. ř., jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo. Odvolání je pouze částečně důvodné.
5. V přezkoumávané věci je předmětem řízení nárok žalobkyně na úhradu nesplacené části úvěru, který podle citované smlouvy žalovanému poskytla a který žalovaný v celém rozsahu nevrátil, včetně souvisejících nároků na zaplacení úroku z úvěru, úroku z prodlení, poplatků a smluvních pokut. Soud prvního stupně správně dovodil, že žalobkyně svá žalobní tvrzení ohledně uzavření a obsahu úvěrové smlouvy jakož i o poskytnutí částky 36 000 Kč žalovanému prokázala a tato jeho zjištění nejsou odvoláním zpochybňována. Nad rámec toho, co je výše k obsahu mezi účastníky sjednané smlouvy uvedeno ve shrnutí odůvodnění přezkoumávaného rozsudku lze dodat, že žalobkyní předložená smlouva o úvěru byla uzavřena na formuláři žalobkyně a odvolacímu soudu je z jeho úřední činnosti známo, že žalobkyně obsahově shodný formulář smlouvy používá při poskytování spotřebitelských úvěrů opakovaně. Ve smlouvě se sjednává právo úvěrujícího pro případ prodlení úvěrovaného s placením splátek alespoň 65 dnů „zesplatnit“ úvěr, tj. požadovat okamžitou úhradu veškerých nároků, které žalobkyně vůči žalované má. V článku 6. 4. smlouvy je pro tento případ stanoveno, že dosud neuhrazená jistina a neuhrazený úrok se stává součástí „nové jistiny“, přičemž v článku 2. 2. smlouvy je ujednáno, že „úrok běží i po zesplatnění úvěru, když poté přirůstá pouze k původní nesplacené jistině úvěru zahrnuté

do Nové jistiny úvěru“; celková výše úroku, který je žalobkyně oprávněna požadovat, je v témže ustanovení omezena na 120 % z částky uvedené ve smlouvě jako „celková částka, kterou má klient zaplatit“.

6. Soud prvního stupně smlouvu uzavřenou mezi účastníky správně posuzoval podle ustanovení § 2395 a násl. o. z. o smlouvě o úvěru a podle zákona o spotřebitelských úvěrech č. 257/2016 Sb., který na posuzovanou smlouvu rovněž dopadá. Jeho závěr, že tato smlouva je absolutně neplatná je správný ovšem nikoliv proto, že by v řízení bylo zjištěno, že žalobkyně porušila povinnost řádně posoudit úvěruschopnost žalovaného. Dle názoru odvolacího soudu je přeložená smlouva právním jednáním, jež se (jako celek) přičí dobrým mravům ve smyslu ust. § 580 o. z. K neplatnosti právního jednání, které se zjevně přičí dobrým mravům, soud podle § 588 o. z. přihledne z úřední povinnosti.
7. Odvolací soud se se soudem prvního stupně ohledně jeho závěru o povinnosti žalobkyně zkoumat úvěruschopnost žalované před uzavřením posuzované smlouvy shoduje potud, že účastníky uzavřená smlouva je spotřebitelským úvěrem ve smyslu ust. § 2 zákona o spotřebitelských úvěrech č. 257/2016 Sb. (dále jen ZoSÚ) a žalobkyně byla před jejím uzavřením podle ustanovení § 86 přistoupit k tzv. posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Poskytovatel spotřebitelského úvěru má podle tohoto ustanovení povinnost posoudit zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru. Jestliže poskytovatel spotřebitelského úvěru této povinnosti nedostojí, je smlouva podle ust. § 87 odst. 1 ZoSÚ neplatná, přičemž spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy. Soud prvního stupně odkázal zmíněné rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie z 5. 3. 2020 ve věci OPR-Finance s. r. o. versus GK z něhož (v přímém rozporu s jazykovým vyjádřením právní normy obsažené v citovaném ustanovení § 87 odst. 1 ZoSÚ) vyplývá, že porušení ustanovení § 86 ZoSÚ poskytovatelem úvěru má za následek neplatnost uzavřené smlouvy, k níž soud přihledne z úřední povinnosti, tedy přesto, že žalovaným jakožto spotřebitelem nebyla neplatnost smlouvy z tohoto důvodu namítána. I pokud odvolací soud tento právní názor soudu prvního stupně přijme, nelze pominout, že Soudním dvorem provedený výklad nikterak nezasahuje do základních zásad (národního) civilního procesu. Řízení, které je vedeno v přezkoumávané věci, je řízením sporným. Sporné řízení je, a to i v případě, že jedním z jeho účastníků je spotřebitel, ovládáno principem rovnosti účastníků a zásadou projednací. Zásada projednací vymezuje v občanském soudním řízení důkazní břemeno (a jemu předcházející břemeno tvrzení) jako procesní odpovědnost za výsledek řízení, které stíhá toho z účastníků, v jehož zájmu je, aby soud uznal tvrzenou skutečnost za prokázanou (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. 385/15). Je zásadně věcí účastníků a nikoliv soudu, aby v řízení snesli tvrzení (a aby je v případě jejich spornosti prokázali), z nichž pro sebe dovozují příznivé právní následky (úspěch ve sporu) - viz ust. § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Žalobce musí tvrdit (prokazovat) skutečnosti, které jím uplatněné právo zakládají. Dostojí-li této povinnosti, je na žalovaném, aby tvrdil a prokazoval skutečnosti, která žalobcův požadavek vylučují. Tyto zásady se uplatní i ve vztahu ke skutečnostem, s nimiž hmotné právo spojuje neplatnost právního jednání, jehož existence je pro rozhodnutí věci právně významná. I tehdy, jde-li o tzv. absolutní neplatnost právního jednání, tj. neplatnost, kterou není nutno jedním z účastníků hmotněprávního vztahu namítat, soud ji ve sporném řízení může dovodit pouze ze skutečností, které mu byly stranami předstřeny, případně ze skutečností, které v řízení vyšly najevo jiným, procesním právem aprobovaným postupem. Zásadně není možné, aby ve sporném řízení soud právně významné skutečnosti, které nebyly účastníkem, jehož ve vztahu k nim tíží povinnost tvrzení, uplatněny, sám vyhledával, a to ani tehdy, jestliže by jejich zjištění mohlo k závěru o neplatnosti hodnoceného jednání vést.
8. Pro určení rozsahu skutečností, o nichž má účastník přednést svá tvrzení, je podstatná hypotéza právní normy, jíž se skutková tvrzení účastníků subsumují. V posuzované věci se žalobkyně domáhá zaplacení peněžitých pohledávek, které jí vznikly z označené smlouvy o úvěru; musí proto tvrdit a prokázat, že se žalovaným smlouvu sjednala, že tato obsahuje ujednání, které jí

uplatněné nároky zakládají a že tato ujednání nejsou v rozporu s kogentními právními předpisy. Rovněž je povinna tvrdit, případně prokázat, právní skutečnosti, kterými je vznik žalovaných nároků podmíněn, např. to, že žalovanému sjednaný úvěr také poskytla a že žalovaný úvěr nesplácel (v tomto případ pouze tvrdit). Jelikož ustanovení § 86 ve spojení s ust. § 87 odst. 1 ZoSÚ podmiňuje platnost smlouvy, jejímž předmětem je poskytnutí spotřebitelského úvěru, i prověřením úvěruschopnosti žalovaného, zahrnuje povinnost tvrzení žalobkyně i vylíčení skutečností, z nichž vyplýne, že prověření úvěruschopnosti žalované v zákonem vyžadovaném rozsahu provedla.

9. Těto procesní povinnosti žalobkyně podle názoru odvolacího soudu plně dostala. Již v žalobě vylíčila, jakým způsobem úvěruschopnost žalovaného před uzavřením smlouvy posoudila a z jakých informací a dokladů vycházela. K prokázání tohoto tvrzení označila důkazy, které soud prvního stupně při jednání provedl. Z těchto listin plyne, že žalobkyně zjišťovala příjmy žalovaného i jeho výdaje, tyto porovnávala a dospěla k závěru, že žalovaný disponuje po uhrazení uvedených výdajů měsíčním příjmem ve výši téměř 24 000 Kč, který vzala za dostatečný pro to, aby žalovaný byl schopen úvěr, který mu zamýšlela poskytnout, splácet. Pravdivost prohlášení o příjmech žalovaného ověřila z prohlášení jeho tehdejšího zaměstnavatele. Doložila i provedení analýzy rizikovosti toho, zda žalovaný bude úvěr splácet, jejímž výsledkem je závěr, že žalovaný je řazen (byť na samé horní hranici zjištěného „skóre“, přičemž s rostoucím skórem se rizikovost posuzovaného dlužníka snižuje) do kategorie klientů, u nichž je riziko, že úvěr řádně nesplatí, vyšší. Žalovaného také při zkoumání jeho poměrů vyzvala, aby se vyjádřil ke stabilitě svých příjmů a žalovaný jí potvrdil, že pokles jeho příjmů (či nárůst výdajů) lze očekávat a pravdivě uvedl, že splácí (právě žalobkyni) další závazek. Z uvedeného plyne, že žalobkyně před uzavřením smlouvy hodnotila schopnost žalovaného splácet jím poptaný úvěr v souladu s požadavky plynoucími z ust. § 86 ZoSÚ. Ze zjištění, která učinila, k důvodným pochybnostem o schopnosti žalovaného úvěr splácet, nedospěla, a skutečnosti, které byly z provedených důkazů zjištěny, podle odvolacího soudu tomuto závěru zjevně neodporují. Doložený měsíční příjem ve výši 34 000 Kč při výdajích nižších než 10 000 Kč s dostatečnou rezervou umožňuje splácet necelých 4 000 Kč měsíčně.
10. Soud prvního stupně svůj závěr o nesplnění požadavků plynoucích z ust. § 86 ZoSÚ postavil na tom, že prezentované údaje nejsou pravdivé (např. výše výdajů za bydlení) resp. nejsou správně zhodnoceny v kontextu dalších okolností, které potřebu hlubšího zkoumání indikují. Jde přitom o takové skutečnosti, které buď zpochybňují pravdivost informací, které podle provedených důkazů žalobkyně poskytl žalovaný (výše výdajů na bydlení) nebo jde o skutečnosti, které se týkají jeho poměrů a které jeho schopnost splácet poskytnutý úvěr vylučují či přinejmenším ohrožují. V obou případech jde o skutečnosti, kterými je vyvracen (zpochybňován) skutkový stav tvrzený a prokazovaný žalobkyní, tj. skutečnosti, které jsou v řízení na prospěch žalovanému. Žalovaný ovšem žádnou z těchto skutečností v řízení netvrdí. Jde pouze o úvahy soudu, nutno dodat značně spekulativní povahy. To platí jak pro jeho závěr, že výdaje žalovaného spojené s bydlením nemohou činit deklarovaných 1 000 Kč (ale musí být nutně vyšší), tak pokud jde o názor, že k maximální obezřetnosti (a tudíž i k dalšímu ověřování údajů sdělených spotřebitelem z jiných zdrojů) mělo žalobkyni vést zjištění, že místo trvalého pobytu žalovaného je evidováno na ohlašovně pobytu. Tyto úvahy odvolací soud za správné nemá. Jestliže žalobkyně prokázala, že posouzení úvěruschopnosti provedla, pak soud nemá důvod hodnotit to, zda informace, z nichž vycházela, jsou pravdivé, nebyly-li žalovaným alespoň tvrzeny okolnosti, z nichž by bylo možno učinit závěr, že žalobkyně měla rozumný důvod údaje poskytnuté žalovaným dále prověřovat. Ustanovení § 86 odst. 1 věta první ZoSÚ totiž vyžaduje, aby poskytovatel spotřebitelského úvěru při posuzování úvěruschopnosti vycházel nejen z informací získaných od spotřebitele, ale i „z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů“ jen tehdy, je-li to nezbytné. Tvrdit, že zjištění další skutečnosti v případě hodnoceného úvěru nezbytným bylo, je na žalovaném, nikoliv na soudu.
11. Ve vztahu k hodnocení chování žalovaného při splácení jiných závazků (ať už k žalobkyni či

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Lamková.

k jiným věřitelům), jejichž existence je soud prvního stupně známa z jeho úřední činnosti, odvolací soud uvádí, že prvoinstanční soud zaměňuje schopnost žalovaného splácet poskytnutý úvěr s jeho vůlí tak činit (viz v bodě 4 odůvodnění „*žalovaný své závazky buď není schopen řádně plnit ... anebo k tomu prostě není ochoten*“). Zatímco schopnost spotřebitel splácet úvěr je hodnocena z objektivně daných okolností, a zákon jejich prověřování ve shora uvedeném rozsahu poskytovateli úvěru ukládá, je jeho ochota tak činit odrazem vůle spotřebitele dostát svým povinnostem. I spotřebitel, který je dostatečně solventním, nebude-li chtít, své závazky nesplní. Ochotu spotřebitele splácet získaný úvěr jeho poskytovatel prověřit nemůže a zákon o spotřebitelském úvěru to po něm ani nevyžaduje. Skutečnost, že spotřebitel je v prodlení s úhradou jiných závazků může být relevantní při hodnocení toho, zda bude schopen hradit nově mu poskytovaný úvěr. Nemůže však sama o sobě vést k závěru, že spotřebiteli, který se dostal do prodlení s hrazením jiných závazků, úvěr poskytnout nelze. Navíc jak již zmíněno, žalobkyně existenci dalších závazků žalovaného při hodnocení jeho úvěruschopnosti v úvahu vzala.

12. Shrne-li odvolací soud své výše sdělené úvahy, uzavírá, že pokud žalobkyně tvrdila a soudem provedenými důkazy prokázala, že úvěruschopnost žalovaného podle zákonem vyžadovaných kritérií posoudila, je na žalovaném a nikoliv na soudu, aby tvrdil, že provedené posouzení je, v důsledku jím konkrétně uvedených skutkových okolností, nesprávné, respektive neúplné. Nahradil-li soud prvního stupně tuto absentující a zákonem vyžadovanou procesní aktivitu žalovaného, postupoval v rozporu s principy, na nichž občanské soudní řízení stojí, čímž řízení zatížil vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.
13. Důvodem, pro který odvolací soud vzdor shora uvedenému závěru nepřistoupil podle ust. § 221 odst. 1 písm. a) ve spojení § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. ke zrušení přezkoumávaného rozhodnutí a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení, je, že obsah posuzované smlouvy (který soud prvního stupně řádně zjistil) jej vede k výše prezentovanému závěru, že tato smlouva je absolutně neplatná. I za účinnosti nového občanského zákoníku (a zákona) lze aplikovat judikaturní závěry, podle nichž případná neplatnost ujednání o úrocích (jejich výše) ve smlouvě o úvěru nezpůsobuje sama o sobě neplatnost smlouvy o úvěru jako celku (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4498/2007 či 32 Cdo 3516/2009). Je pravdou, jak tvrdí žalobkyně, že neplatné sjednání výše úroku neznamena, že úvěrováný nemá povinnost platit žádné úroky, neboť by se nejednalo o úvěr a bylo by to zcela v rozporu s vůlí smluvních stran, kterou projevíly uzavřením posuzované smlouvy. V případě neplatného ujednání (pouze) o výši úroku by se aplikovalo ustanovení § 577 o. z., a žalovaný by byl zavázán zaplatit úrok ve výši podle ustanovení § 1802 o. z., tj. ve výši úroků požadovaných obvykle za úvěry, které poskytují banky v místě bydliště nebo sídla dlužníka (úvěrováného) v době uzavření smlouvy a požadavku na zaplacení úroku z úvěru by nebylo možno nevyhovět zcela.
14. Podle ustanovení § 580 o. z., je neplatné právní jednání, které se přičí dobrým mravům; k neplatnosti takového právního jednání soud přihlédne i bez návrhu (§ 588 o. z.). Posuzovanou smlouvou se žalovaný zavazuje k placení úroku ve výši 146,26 % ročně; tato sazba je ve smlouvě skutečně uvedena coby efektivní úrok a odvolací soud nepochybuje, že odpovídá podle žalobkyní objasněného výpočtu nominální sazbě 93,59 %. Výše úroku byla sjednána transparentně a žalobkyně splnila (ve vztahu k úrokové sazbě) i informační povinnosti vůči žalovanému, které jí ze zákona o spotřebitelském úvěru plynou. Dohodnutou výši úroku má odvolací soud za nepřiměřeně vysokou. Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí sp. zn. 33 Odo 236/2005 vyslovil názor, podle něhož s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu, včetně vyšší míry rizikovosti poskytovaného úvěru, nemusí být nepřiměřený ani úrok, který je dvojnásobkem či trojnásobkem obvyklé úrokové míry peněžních ústavů. Z údajů zveřejňovaných Českou národní bankou na jejích internetových stránkách vyplývá, že obvyklá míra úroku u spotřebitelských úvěrů poskytovaných v době uzavření smlouvy domácnostem na spotřebu s fixací sazby na 1 rok až 5 let činila necelých 9 % ročně; tuto sazbu úrok sjednaný mezi účastníky i při vyjádření nominální sazbou převyšuje více než desetkrát. Při hodnocení mravnosti smlouvy, jejímž účastníkem je spotřebitel, kterému z ní má vzniknout závazek k placení takto (extrémně) vysokého úroku, je

nutno přihlédnout i k okolnostem, za kterých byla uzavřena, a k jejímu dalšímu obsahu. Smlouva byla uzavřena adhezním způsobem; žalovaný akceptoval formulářovou dokumentaci vypracovanou žalobkyní, jejíž obsah nemohl reálně nijak ovlivnit. Citovaná ustanovení čl. 2. 2. a 6. 4. o „přirůstání“ úroku a konstrukce „Nové jistiny“, která ale ve skutečnosti žádnou jistinu úvěru není, neboť nejde jen o nesplacenou část žalobkyní poskytnutých peněz, nýbrž zahrnuje i její odměnu (úrok), spolu s ujednáním o právu žalobkyně požadovat předčasné splacení celého úvěru v důsledku kvalifikovaného prodlení dlužníka, vytváří významnou nerovnováhu práv a povinností smluvních stran v neprospěch spotřebitele. Tato ujednání také nesplňují požadavek na jasnost a srozumitelnost veškerých sdělení vůči spotřebiteli podle § 1811 odst. 1 o. z. Formulaci o „přirůstání k původní nesplacené jistině úvěru zahrnuté do Nové jistiny úvěru až do doby její úplné úhrady“ snad rozumí profesionál poskytující úvěry a další finanční služby, případně osoby s právnickým či ekonomickým vzděláním, nelze však jen předpokládat, že bude srozumitelná průměrnému spotřebiteli a že tento bude schopen posoudit důsledky takového ujednání na obsah jeho povinností. Anatocismus, tj. ujednání o právu požadovat úrok z úroku není ujednáním obecně zakázaným. Zejména ve smlouvách, jejichž účastníkem je spotřebitel, nesmí jeho sjednání vytvářet nepřiměřenou nerovnováhu v právech smluvních stran v jeho neprospěch a musí být zcela transparentní a srozumitelné běžnému spotřebiteli. Nelze jej posuzovat izolovaně od výše sazby „přirůstajícího“ úroku, který je i bez tohoto ujednání (které není ničím jiným, než jeho dalším faktickým navýšením) nepřiměřeně vysoký. Totéž platí i pro právo požadovat předčasné splacení úvěru při prodlení s úhradou jedné splátky po dobu delší než 65 dnů. I pro toto ujednání platí, že jeho důsledky, opět zejména v jejich souvislosti s výší úroku a anuitním způsobem splacení úvěru, posoudí běžný spotřebitel velmi obtížně. Přitom jsou tato ujednání z hlediska důsledků pro obsah povinností spotřebitele zcela zásadní. Odvolací soud přihlédl rovněž k tomu, že pro případ porušení téže povinnosti je žalovaný stížen i další podstatnou sankcí, a to smluvní pokutou, stanovenou na horní hranici zákonné přípustnosti určené v ustanovení § 122 zákona o spotřebitelském úvěru.

15. Zhodnotil-li uvedené okolnosti odvolací soud v jejich souhrnu, včetně toho, že smlouva nestanoví žádné sankce pro případ, kdy by byla porušena žalobkyní, dospěl k závěru, že zkoumaná smlouva je právním jednáním, které se dobrým mravům zjevně příčí. Odvolací soud respektuje zásadu smluvní volnosti a autonomie vůle jako základních principů, na kterých je soukromé právo postaveno. Ani respekt k těmto zásadám ale nemůže vést k akceptaci takového obsahu spotřebitelské smlouvy, který v rozporu s obecnou představou spravedlivého uspořádání vzájemných práv a povinností vytváří jejich zřejmou nerovnováhu k tíži strany, která je při uzavírání smlouvy v objektivně slabším postavení a které i soukromé právo poskytuje zvýšenou právní ochranu. Smlouvu s takovým obsahem je nutno považovat za absolutně neplatnou.
16. Je-li smlouva, na jejímž základě žalobkyně poskytla předmětné peněžní prostředky, neplatná, může se žalobkyně domáhat toliko jejich vrácení coby bezdůvodného obohacení, neboť jde o plnění poskytnuté bez právního důvodu. V tomto rozsahu soud prvního stupně žalobě již pravomocným výrokem I. přezkoumávaného rozsudku vyhověl. Odvolací soud tak může dát odvolatelce za pravdu pouze stran její námitky, že i v případě, kdy je smlouva neplatná a žalovaného lze zavázat toliko k vydání bezdůvodného obohacení, je žalovaný povinen (spočívá-li jeho povinnost v úhradě peněžitého plnění) vedle jistiny dluhu zaplatit i úrok z prodlení ve smyslu ust. § 1970 o. z., a to ve výši určené nařízením vlády č. 351/2013 Sb. Žalovaný byl k vrácení poskytnutého úvěru vyzván, tuto povinnost, byť danou na základě jiného právního důvodu, dosud nesplnil. Odvolací soud mu proto uložil zaplatit i úrok z prodlení z dlužných 36 000 Kč od 28. 1. 2020 do zaplacení. V tomto rozsahu přezkoumávaný výrok II rozsudku soudu prvního stupně podle ust. § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil. Ve zbývajícím rozsahu shledal rozhodnutí z výše vyložených důvodů věcně správným a podle ust. § 219 o. s. ř. je včetně správného výroku o nákladech řízení potvrdil.
17. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle ustanovení § 224 ve spojení

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Lamková.

s ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř., neboť žalobkyně v odvolacím řízení nebyla v převažující míře úspěšná a žalovanému v něm žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř., přičemž o přípustnosti dovolání je oprávněn rozhodovat pouze dovolací soud. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu, prostřednictvím soudu prvního stupně, do dvou měsíců od doručení tohoto rozsudku.

Plzeň 12. ledna 2021

JUDr. Jana Vyletová v. r.
předsedkyně senátu